

Sygn. akt III CZ 20/10

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. R.-V.

przeciwko Z. D.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 czerwca 2010 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

w Krakowie

z dnia 9 marca 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 8 stycznia 2009 r. oddalił powództwo powódki D. R. – V. skierowane przeciwko pozwanemu Z. D. o zapłatę zadośćuczynienia za krzywdę. Powódka zaskarżyła powyższe orzeczenie apelacją, którą Sąd Apelacyjny w [...] oddalił wyrokiem z dnia 25 listopada 2009 r.

Pełnomocnik ustanowiony dla powódki przez sąd przygotował opinię o braku podstaw do sporządzenia skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji i złożył wniosek o przyznanie mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za udzieloną w tej formie pomoc prawną.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 18 lutego 2010 r. uwzględnił wniosek i przyznał pełnomocnikowi powódki wynagrodzenie w wysokości 854 zł, w tym 154 zł podatku od towarów i usług. Pełnomocnik zażalił się na to postanowienie, domagając się jego zmiany przez zwiększenie należnego wynagrodzenia do kwoty 3.294 zł, w tym 594 zł tytułem podatku od towarów i usług oraz przyznanie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny w dniu 9 marca 2010 r. odrzucił wniesione zażalenie, ponieważ uznał, że postanowienie z dnia 18 lutego 2010 r. nie należy do orzeczeń zaskarżalnych na podstawie art. 394¹ § 1 i § 2 k.p.c.

Pełnomocnik powódki wniósł z kolei zażalenie na postanowienie z dnia 9 marca 2010 r., wskazując jako jego podstawę prawną art. 394 § 1 pkt 11 k.p.c. oraz art. 394¹ § 2 k.p.c. Zarzucił obrazę art. 394¹ § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że nie uprawnia on do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, mimo że od dnia 15 lutego 2010 r. zażalenie na takie orzeczenie przysługuje. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie zażalenia pełnomocnika powódki żądającego zmiany postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2010 r. poprzez zasądzenie wyższego wynagrodzenia za sporządzenie opinii. Skarżący domagał się także przyznania kosztów niniejszego postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący poszukuje podstaw do wniesienia odrzuconego zażalenia w treści art. 394¹ § 2 k.p.c., wskazując na częściową utratę mocy obowiązującej tego przepisu z dniem 15 lutego 2010 r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 lutego 2009 r. (SK 10/09, Dz.U. z 2010, Nr 24, poz. 115). Ponieważ jednak wskazywane orzeczenie odnosi się do stanu prawnego obowiązującego przed wejściem w życie zmiany art. 394¹ § 1 k.p.c. polegającej na dodaniu regulacji dopuszczającej zażalenie na postanowienie o kosztach procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, a w momencie wydawania przez Sąd Apelacyjny zaskarżonego postanowienia obowiązywał już (od 22 maja 2009 r.) znowelizowany art. 394¹ § 1 k.p.c., ten przepis musi być podstawą rozważań.

O sposobie potraktowania zażalenia pełnomocnika powódki decyduje odpowiedź na pytanie, czy postanowienie orzekające o wysokości wynagrodzenia pełnomocnika należnego mu od Skarbu Państwa za udzieloną z urzędu pomoc prawną może być uznane za postanowienie „co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji”. Nie budzi bowiem wątpliwości, że postanowienie z 18 lutego 2010 r. nie jest żadnym z pozostałych zaskarżalnych postanowień, o jakich mówi art. 394¹ § 1 i § 2 k.p.c. Na pewno nie stanowi postanowienia sądu drugiej instancji, odrzucającego skargę kasacyjną albo skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Nie jest także postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, w której przysługuje kasacja, ponieważ nie rozstrzyga poddanej pod osąd sprawy co do jej istoty.

Zagadnienie, czy rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu od Skarbu Państwa należy do orzeczeń o kosztach procesu było już przedmiotem rozważań w orzecznictwie. W postanowieniu z dnia 17 listopada 2009 r. (III CZ 53/09, OSNC z 2010, nr 5, poz. 79) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ciężący na Skarbie Państwa subsydiarny obowiązek wypłaty wynagrodzenia pełnomocnikowi z urzędu na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze, jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) oraz § 19-21 wydanego na jego podstawie rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), a także odpowiadające im przepisy rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych, ma charakter publicznoprawny i nie jest obowiązkiem pokrycia kosztów procesu w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących tych kosztów. Świadczenie pomocy prawnej osobom, które z przyczyn materialnych nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie fachowej reprezentacji przed sądem jest działaniem dla dobra publicznego, umożliwiającym realizację w postępowaniu cywilnym zasady równości i prawa do sądu.

Rozstrzygnięcie sądu o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie nie jest więc orzeczeniem w przedmiocie kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZ 61/07, "Biuletyn SN" 2008, nr 4, s. 12 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 36/09, OSNC 2010, nr 2, poz. 24). Z tych względów nie można go też uznać za postanowienie "co do kosztów procesu" w rozumieniu art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., który - jak wskazano - powinien być wykładany ściśle. Prowadzi to do wniosku, że także na gruncie nowej regulacji przewidzianej w wymienionym przepisie, niedopuszczalne jest zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie przyznania od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Z przytoczonych względów zażalenie pełnomocnika powódki należało oddalić na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.